

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол № 5 від 21.03.2022 року

Голова Приймальної комісії

_____Віктор ОГНЕВ'ЮК

Програма фахового випробування з психології

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Спеціальність: 053 Психологія

Освітні програми: 053.00.02 Практична психологія,
053.00.04 Консультаційна психологія,
053.00.03 Психологія бізнесу та управління

На основі: освітнього ступеня бакалавр, магістр, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст

ПОГОДЖЕНО

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-методичної та
начальної роботи

_____Олексій ЖИЛЬЦОВ

на засіданні кафедри психології особистості
та соціальних практик

Протокол № 2 від 21.02.2022 р.

Зав. кафедри _____Оксана СЕРГЄЄНKOBA

на засіданні кафедри практичної психології

Протокол № 1 від 31.01.2022 р.

Зав. кафедри _____Ольга ЛOЗOBA

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Опис програми. Програма передбачає зміст фахового випробування за спеціальністю 053 Психологія (освітніми програмами 053.00.02 Практична психологія, 053.00.04 Консультаційна психологія, 053.00.03 Психологія бізнесу та управління) для осіб, що вступають на основі вже здобутого освітнього (освітньо-кваліфікаційного) рівня вищої освіти, освітньо-професійного рівня фахової передвищої освіти здобутого за іншою спеціальністю.

Вступники, які бажають продовжити професійну підготовку на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія повинні володіти комплексом фахових та особистісних компетенцій, які допоможуть їм бути успішними у цьому процесі.

Отримання вступниками можливості навчатися на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія базується на визначенні за допомогою фахового випробування з психології рівня їхньої підготовки з загальної та соціальної психології, а також психології розвитку, оскільки специфіка освітньої програми вимагає від вступників розуміння психологічних проблем особистості та груп, на різних етапах їх розвитку, а також основ психології міжособистісної взаємодії.

Обсяг теоретичних знань з базових курсів психології та сформованих компетентностей, якими повинен володіти абітурієнт, визначається змістом запропонованої програми.

Мета випробування: встановлення рівня підготовки вступників з базових курсів загальної та соціальної психології, а також психології розвитку.

Завдання випробування:

1. Визначити сформованість у вступників теоретичних знань з означених курсів, рівня володіння основними психологічними термінами, розуміння їх сутності.
2. Оцінити вміння вступників аналізувати та пояснювати психічні явища, розпізнавати психологічні проблеми особистості та груп, бачити шляхи їх розв'язання.
3. З'ясувати наявність у вступників навичок та вмінь застосування набутих знань з психології у практичній діяльності.

Форма проведення іспиту – тест.

Тривалість іспиту – 60 хвилин.

Критерії оцінювання: тест оцінюється за 200 бальною шкалою.

Критерії оцінювання знань вступника

Кількість балів (max - 200)	Критерії
180 – 200	Виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
160 – 179	Виставляється за ґрунтовні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач.
140 – 159	Виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
120 – 139	Виставляється за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
100 – 119	Виставляється за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності його викладання, за слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
1 – 99	Виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Загальна психологія

Психологія як наука. Предмет, завдання та галузі психології. Методи психології, їх класифікація. Основні напрямки психології та сучасні тенденції її розвитку. Поняття про психіку, її загальна характеристика. Свідомість як вищий рівень психічного відображення і саморегуляції людини. Самооцінка, її роль в розвитку особистості.

Загальна психологічна характеристика діяльності, її структура і види. Потреби людини і мотивація діяльності. Поняття про відчуття. Властивості та класифікація відчуттів. Поняття про сприйняття. Основні властивості та функції сприйняття. Уява як пізнавальний психічний процес, її види та властивості. Значення уяви в житті людини. Пам'ять як психічний процес. Основні процеси та види пам'яті. Індивідуальні особливості пам'яті людини. Умови міцного запам'ятовування. Поняття про мислення. Природа мислення та його різновиди. Розумові дії та операції мислення. Форми мисленнєвої діяльності. Індивідуальні якості мислення людини. Загальна характеристика мовлення. Його роль в житті людини. Воля як психологічна категорія. Вольові якості особистості та особливості їх формування. Загальна характеристика емоцій та почуттів. Види емоцій та почуттів.

Поняття про здібності та задатки людини. Класифікація здібностей. Рівні та фактори розвитку здібностей, їх класифікація. Поняття про темперамент, його властивості. Характеристика базових типів темпераментів. Поняття про характер як базову властивість особистості. Фактори формування характеру. Взаємозв'язок характеру і темпераменту.

Психологія розвитку

Психічний розвиток людини, його показники й особливості. Характеристика чинників психічного розвитку. Поняття психологічного віку людини. Аналіз вітчизняних теорій психічного розвитку дитини. Концепції психічного розвитку дитини: біогенетичні та соціогенетичні напрямки.

Загальна характеристика психічного розвитку немовлят. Особливості психічного розвитку дитини в ранньому дитинстві. Специфіка становлення особистості в період раннього дитинства. Психічний розвиток дитини в молодшому шкільному віці. Роль учіння молодших школярів для формування їх пізнавальних і особистісних якостей. Початкова шкільна дезадаптація: причини, ознаки і способи корекції. Роль дошкільного періоду в процесі становлення особистості. Психологічні особливості дошкільнят. Шкільна зрілість дошкільнят, її зміст та особливості формування. Психічний розвиток підлітків. Специфіка взаємин підлітків з дорослими та ровесниками. Психологічні аспекти важковихованості підлітків. Психологічні особливості юнацтва. Інтелектуальні та особистісні зміни в юнацькому періоді. Характеристика самовизначення як центрального психічного прояву юнацтва.

Психологічні особливості раннього дорослого віку. Самореалізація особистості в сімейній та професійній сферах. Типові психологічні кризи ранньої дорослості. Функціонування психіки людини періоду середньої дорослості. Криза середини життя: детермінація та симптоматика. Особистісні зміни в середньому дорослому віці. Психологічні особливості людей похилого віку. Проблема збереження особистісної ідентичності та специфіка соціальних взаємин в пізньому дорослому віці.

Соціальна психологія

Основні наукові парадигми сучасної соціальної психології та перспективні напрями її розвитку. Проблема особистості в соціальній психології. Поняття «індивід», «особистість», «індивідуальність», їх зміст та співвідношення. Соціально-психологічна структура особистості. Чинники формування особистості. Зміст та інститути соціалізації особистості. Специфіку процесу соціалізації особистості у різні вікові періоди.

Соціально-психологічна характеристика спілкування. Роль спілкування в розвитку особистості. Спілкування як обмін інформацією. Вербальні та невербальні засоби спілкування. Спілкування як розуміння людьми один одного. Основні механізми взаєморозуміння. Бар'єри взаєморозуміння. Характеристика ефектів сприймання та його стереотипів.

Проблема міжособистісної взаємодії, її види. Деструктивні та конструктивні форми взаємодії. Характеристика видів психологічного впливу (переконання, навіювання, зараження, наслідування). Проблема конфлікту в соціальній психології. Причини та типи конфліктів. Стратегії поведінки в конфліктній ситуації.

Психологія малих соціальних груп, їх класифікація. Міжособистісні відносини у малій соціальній групі, їх структура. Міжособистісна сумісність. Лідерство і керівництво в малих групах. Особливості індивідуальних та групових рішень. Їх переваги та недоліки. Поняття про лідерство та керівництво у малій групі. Стили керівництва. Загальна характеристика великих соціальних груп, їх види та структура. Психологічні особливості етнічних груп. Проблема етнічної ідентичності.

Рекомендовані джерела

Основні

1. Ануфрієва Н.М. Соціальна психологія: навч.-метод. посіб. / Н.М. Ануфрієва, Т.М. Зелінська, Н.О. Єрмакова. К.: Каравела, 2009. 216 с.
2. Диференційна психологія: підруч. [для студ. ВНЗ] / [за заг. ред. С.Д. Максименка]. К.: Слово, 2013. 598с.
3. Кризова психологія: навч. посіб. / [за заг. ред. проф. О.В. Тімченка]. Харків: НУЦЗУ, 2010. 401 с.
4. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій): навч. посіб / В.П.Кутішенко. – [вид. 2-ге, доп.]. К.: Центр учбової літератури, 2010. 128с.

5. Основи психологічного консультування: навч. посіб. / [за ред. чл.-кор. АПН України, проф. Е. Л. Носенко]. Д.: Вид-во ДНУ, 2011. 332 с.
6. Палій А. А. Диференційна психологія: навч. посіб. / А. А. Палій. К.: Академвидав, 2010. 432 с.
7. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія: навч. посіб. [для студ. ВНЗ] / В.М. Поліщук. Суми : Університетська книга, 2007. 330 с.
8. Психодіагностика: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / [за заг. ред. М.С.Корольчука]. К.: Ельга, Ніка-Центр, 2010. 400 с.
9. Психологія спілкування: навч. посіб. / [Л. О. Савенкова, В.В. Стадова, Л. Л. Борисенко та ін.; за ред. Л. О. Савенкової]. К.: КНЕУ, 2015. 309 с.
10. Сергєєнкова О.П. Вікова психологія: навч. посіб. / О.П. Сергєєнкова, О.А. Столярчук, О.П. Коханова, О.В. Пасєка. – К.: Центр учбової літератури, 2012. 384 с.
11. Сергєєнкова О.П. Загальна психологія: навч. посіб. / О.П. Сергєєнкова, О.А. Столярчук, О.П. Коханова, О.В. Пасєка. К.: Центр учбової літератури, 2012. 296 с.

Додаткові

1. Варій М. Й. Психологія особистості: підруч. / М. Й. Варій. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. 608 с.
2. Екстремальна психологія: підруч. / [за заг. ред. проф. О.В. Тімченка]. К.: ТОВ «Август Трейд», 2007. 502 с.
3. Кайдалова Л. Г. Психологія спілкування: навч. посіб. / Л.Г. Кайдалова, Л.В. Пляка. Харків : НФаУ, 2011. 132 с.
4. Москалець, В. П. Психологія особистості: навч. посіб. [для вузів] / В.П. Москалець . К. : ЦУЛ, 2013. 260 с.
5. Практикум із соціальної психології: навч. посіб / [укладачі: Т.М.Зелінська, І.В. Михайлова., А.Е. Демерс]. К.: Каравела, 2015. 232 с.
6. Психологічна енциклопедія / [авт.-упоряд. О.М. Степанов]. К.: Академвидав, 2006. 424 с.
7. Сучасні напрями зарубіжної психології: психологія особистості: підруч. / Е. Л. Носенко, І. Ф. Аршава. Дніпропетровськ : Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2010. 261 с.
8. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник / В.Б. Шапар. Харків: Прапор, 2007. 640 с.